

**WPISUJE ZDAJĄCY**

**KOD**

--	--	--

**PESEL**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*Miejsce  
na naklejkę  
z kodem*

dysleksja

**EGZAMIN MATURALNY  
Z JĘZYKA LITEWSKIEGO**

**POZIOM PODSTAWOWY**

**MAJ 2014**

**Instrukcja dla zdającego**

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 12 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

**Czas pracy:  
170 minut**

**Liczba punktów  
do uzyskania: 70**

*Część I – 21 pkt  
Część II – 49 pkt*



MOL-P1\_1P-142

## Część I – rozumienie czytanego tekstu

Atidžiai perskaitykite tekstą ir atsakykite į klausimus. Atsakinėkite tik teksto pagrindu ir tik savo žodžiais – jeigu užduotyje nenurodyta kitaip.

### Apie skaitymo malonumą XXI amžiuje

1. Užvirus kalboms apie sumenkusius vaikų skaitymo įpročius Lietuvoje, Vilniaus universiteto (VU) Komunikacijos fakulteto Bibliotekininkystės ir informacijos mokslų instituto docentė dr. Vita Mozūraitė ragina pirmiausia pačius leidėjus, bibliotekininkus, mokytojus ir tėvus pabaksnoti į save. Atėjo nauja, skaitmeninė, karta ir reikia naujo požiūrio.
2. Didžiulis gyvenimo tempas, milžiniškas informacijos srautas, agresyvi vaizdų kultūra verčia, pasak mokslininkės, ieškoti tinkamos atsvaros. Ji galėtų būti knygos, atitinkančios vaiko amžių, suvokimą ir poreikius. Žinoma, mokytojų ir tėvų reikalas tuos poreikius suprasti ir vis kilstelėti aukšty. Nereikėtų neigti naujų technologijų. Galima suderinti skaitymą ir vaizdų kultūrą, kad kiltų ir vidinė kultūra. [...]
3. „Kas iš to, jei kalsime vaikui: skaityk, skaityk, skaityk, kai yra internetas ir daugybė kitų dalykų – kalbėjo vaikų skaitybos tyrinėtoja. – Kodėl nepasiūlius, pavyzdžiui, skaityti Jules'io Verne'o „Aplink Žemę per 80 dienų“ ir kartu įsijungus internetinę programą „Google žemė“ žiūrėti, kaip jis keliavo, pamatyti, ką jis matė, skridamas oro balionu, ir Egipto piramidės Žemės nuotraukose iš viršaus trimatėje erdvėje būtų jau tikras nuotykis“. [...]
4. „Elektroninės knygos yra tik dar viena alternatyva ir dalis žmonių prie jos pereis, – kalbėjo doc. V. Mozūraitė. – Žinoma, ateis laikas, kai popierinės knygos išnyks. Juk buvo papiruso ritiniai. Rašyta ant odos ir medžio žievės. Kalta akmenyje. Dabar po šitiek laiko popierines knygas keičia elektroninės. Galiausiai nesvarbu, išnyks ar neišnyks popierinės knygos. Skaitymas ir knygos, viena ar kita forma, išliks“. [...]
5. „Nustebtume, jei norintį įsidarbinti banke žmogų valdytojas staiga paklaustų, ar skaitė Jameso Joyce'o „Ulisą“. Ką tai turi bendro su išsilavinimu? Skaitymas lavina smegenis taip, kaip vaikščiojimas – kojas, o sunkumų kilnojimas – rankų raumenis.
6. Pamirštame, ką kadaise pasakė Antonas Čechovas, kad žmogui viskas turi būti gražu: ir drabužis, ir protas, ir siela, ir kūnas. Tą sielą ir pamirštame. Knygos ugdo žmogaus asmenybę, jo toleranciją, gebėjimą žvelgti į ateitį, vertinti tam tikrus dalykus, bendrauti su įvairiausiais žmonėmis“. [...]
7. V. Mozūraitės drąsios mintys dar prieš keliolika metų sulaukė griežtos pedagogų kritikos, tačiau dabar atsiranda ir mokytojų, pritariančių jos nuomonei, kad moksleiviams privaloma skaityti literatūra neatitinka jų amžiaus. Ar septyniolikmečiai gali suvokti, pavyzdžiui, Friedricho Schillerio „Klastą ir meilę“, Williama Shakespeare'o „Hamletą“ ar Johanno Wolfgango Goethe's „Faustą“, rašytą visą gyvenimą ir užbaigtą prieš pat mirtį?! Suprasti ir išanalizuoti brandaus žmogaus viso gyvenimo patirtį, ne vieną kartą permąstytą ir sudėtą į kūrinį?! Perskaitys, išanalizuos, tačiau nesuvoks. O toks mechaninis išmokimas ir atsakymas sieloje nepaliks nieko.
8. Pašnekovė prisiminė ir savo mokyklinę patirtį. Buvo sąžininga moksleivė ir skaitė visas mokytojų nurodytas knygas, tačiau miesto vaikui taip ir liko svetima visa kaimiškoji lietuvių literatūra. Negalėjo suprasti, kodėl turėtų kelti gailestį Žemaitės aprašomi Katrės vargai „Marčioje“ – šiuolaikinė moteris žinotų, ką tokiam vyrui kaip Vingių Jonas pasakyti. Antano Baranausko „Anykščių šilelio“ grožį suvokė praėjus 25 metams, kai dar kartą perskaitė knygą. [...]
9. Amerikiečiai pastebėjo, kad gyvenimo tempui nepaprastai pagreitėjus, vaikai ir ypač jaunimas nebeturi nei kantrybės, nei galimybių skaityti tokius romanus kaip Victorio Hugo „Vargdieniai“, kurių pirmi 120 puslapių yra vieno žmogaus portretas. Video-

televizijos ir kino laikais [...] pradėta taikyti (tik vyresnėse klasėse) per 15-20 metų susiklosčiusį metodą, kai leidžiama vaikams žiūrėti tokių kūrinių ekranizacijas – ne Holivudo, o Europos filmus. [...]

10. „Nepritariu tam šimtu procentų, nes taip pat priklausau senajai kartai ir manau, kad vaikai turi skaityti, – kalbėjo doc. V. Mozūraitė. – Tačiau galiu prisipažinti, kad ir pati dabar mieliau žiūrėčiau kai kurių knygų ekranizacijas. Ir ne todėl, kad jos geresnės ar blogesnės. Man, kaip šiuolaikiniam žmogui, irgi būtų truputėlį gaila laiko skaityti tuos smulkmeniškus narstymus. Dabar tai galima parodyti, o XIX amžiuje buvo būtina aprašyti. Vėliau, jeigu filmas patiko, esu garantuota, vaikas skaitys ir knygą“.

Milda Kniežaitė  
Lietuvos žinios, 2012, Nr. 117.

## Užduotys

### 1 užduotis (2 taškai)

Kokios priežastys, anot Vitos Mozūraitės, paskatino kitaip negu įprasta pažvelgti į vaikų skaitymo problemą? (1, 2 pastr.)

.....

.....

.....

.....

### 2 užduotis (1 taškas)

Parašykite, kokiū būdu vaikų skaitybos tyrinėtoja siūlo sudominti skaitymu vaikus ir jaunimą. (2, 3 pastr.)

.....

.....

.....

.....

### 3 užduotis (1 taškas)

Remdamiesi 4 pastraipa, paaiškinkite knygos formos ir skaitymo sąsajas. (4 pastr.)

.....

.....

.....

.....

### 4 užduotis (1 taškas)

Lygindami 5 ir 6 pastraipose pateiktus argumentus, parašykite, kodėl skaitymas laikomas neatsiejama išsilavinimo dalimi. (5, 6 pastr.)

.....

.....

.....

**5 užduotis (1 taškas)**

Atsižvelgdami į pastraipos pagrindinę tezę, paaiškinkite, kaip supratote posakį „mechaninis išmokimas“. (7 pastr.)

.....

.....

.....

.....

**6 užduotis (2 taškai)**

Lygindami 7 ir 8 pastraipas, paaiškinkite, kodėl, anot pašnekovės, mokykloje skaitomi grožinės literatūros kūriniai būna nesuprantami mokiniams. (7, 8 pastr.)

.....

.....

.....

.....

**7 užduotis (2 taškai)**

Remdamiesi 9 ir 10 pastraipomis, savo žodžiais išdėstykite Vitos Mozūraitės argumentus apie knygų ekranizavimo naudą jaunimui. (9, 10 pastr.)

.....

.....

.....

.....

**8 užduotis (2 taškai)**

Atsižvelgdami į straipsnio turinį, paaiškinkite, kaip supratote pašnekovės pavartotus apibūdinimus „skaitmeninė karta“ ir „senoji karta“.

.....

.....

.....

.....

**9 užduotis (2 taškai)**

Remdamiesi visu tekstu, parašykite, kaip Vita Mozūraitė vertina šiuolaikinių technologijų (interneto, televizijos ir kino meno) vaidmenį skaitymo populiarinimui tarp vaikų ir jaunimo.

.....

.....

.....

.....

**10 užduotis (1 taškas)**

Nurodykite posakio „ieškoti tinkamos atsvaros“ reikšmę, naudokitės visos pastraipos kontekstu. (2 pastr.)

- a) posakis pavartotas perkeltine prasme
- b) posakis pabrėžia lietuvių aukštą išsilavinimą, ypač tikslijų mokslų srityje
- c) posakis pavartotas tiesiogine prasme
- d) posakis pabrėžia neigiamai vertinamą lietuvių susidomėjimą internetu

**11 užduotis (2 taškai)**

Parašykite po vieną sinonimą šiems tekste pavartotiems žodžiams:

kilstelėti – .....

alternatyva – .....

**12 užduotis (2 taškai)**

Atsižvelgdami į teksto turinį, stilių ir kalbą, nurodykite jo adresatus. Savo atsakymą pagrįskite.

išvardinti adresatai .....

.....

.....

potencialūs adresatai .....

.....

.....

**13 užduotis (1 taškas)**

Kokia yra šio teksto pagrindinė idėja?

.....

.....

.....

.....

**14 užduotis (1 taškas)**

Nurodykite pateikto teksto stilių.

- a) grožinis
- b) mokslinis populiarusis
- c) publicistinis
- d) administracinis

**Część II – pisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu. Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie.**

**1 tema: Remdamiesi Jono Mikelinsko apsakymo *Ant kalno pilis* pateiktomis ištraukomis ir visu kūrinium, aptarkite iliuzijų ir tikrovės konfliktą (jo priežastis, požymius ir pasekmes).**

Jonas Mikelinskas

*Ant kalno pilis*

Ištraukos

Nuspręsta jau viskas.

Šiandien jis Agutei pasakys. Atidarys duris, įleis ją į kambarį ir pasakys:

– Štai mudviejų lizdas.

Agutė įeis, mylinčiomis akimis viską apžvelgs, o kai ką ir ranka palies, pačiupinės. Ne, pirmiausia kris į fotelį ir žaismingai ten pasilinguos, o paskui paduos jam dešinę. Jis padės jai atsistoti. Ji paglostys delnu apvalų televizoriaus kampa, pasidžiaugs ažūrine užuolaida, tarsi nejučiomis dirstels į savo fotografiją naujuose rėmeliuose, dėkingai pažvelgs jam į akis ir laiminga nusišypsos.

– Tu numatei kiekvieną smulkmeną, Antanai.

Jis atsakys ne iš karto. Pirma reikšmingai prisimerks, surauks antakius, pačiupinės vieną kišenę, kitą... Gaila, kad neišmoko rūkyti! Geros mintys dažniausiai eina kartu su veiksmiais. Bet nieko.

– Manau, kad tau dabar aišku, kodėl tiek laukėme?

– Suprantu, brangusis.

Tada jie truputį pasivaišins (jis būtinai privers ją išgerti konjako taurelę) ir išeis į miestą. Užkops ant Gedimino kalno, pasigėrės vaizdu. Visas miestas bus jiems po kojų: stogai, namai, šviesos, žmonės. Ir didžiulė naujametinė eglė apsnigtoje aikštėje. Daugybė garsintuvų skleis svajingą melodiją. Nesvarbu kokia, bet muzika būtinai bus. Naujųjų metų išvakarėse visur jos pilna. Galiausiai jis išties ranką ir parodys:

– Agute, matai šitą miestą?

– Matau, Antanai, – atsakys ji.

– Mudu čia gyvename jau dvidešimt metų.

– Taip, brangusis, tiek jau bus.

– Ir visą laiką laukėme tos dienos.

– Laukėme...

– Štai ji ir atėjo.

[...]

Sniegas nesiliovė. Vargu ar begalėjo būti kalba apie kopimą į Gedimino kalną. Jiedu neteks įprasto (įprasto?) naujametinio malonumo ir turės pasitenkinti tik vaišėmis. Tarsi atspėjusi jo mintis, Agutė paklausė:

– Kaip su pilim? Šturmuosim ją?

– Aš tai labai norėčiau, bet matai, pati gamta prieš mus.

– Mes ne kartą jau ruošėmės, bet vis atidėliodavom ateičiai.

Jos balse suskambo priekaišto gaidelė.

– Tu pati žinai, Agute, kodėl atidėdavom.

– Žinau. Tai snigdavo, tai būdavo šalta ar slidu, tai vėjas, o pernai mes abu nekaip jautėmės.

– Matai, mums vis sutrukdydavo rimtos priežastys. Aš stebiuosi, kad tu taip gerai viską prisimeni.

– Aš prisimenu ne tik tai.

– O ką dar?

- „Jei tu nieko prieš, mudu užkopsime ant to kalnelio ir aš tau kai ką pasakysiu“. Kieno tie žodžiai?
- Nesiginu.
- Tai pabandykim.
- Aš tau ne tik pasakysiu, bet kai ką ir parodysiu. Tik prieš tai turime laimingai pasiekti namus.

Ir vėl jiedu ėjo tylėdami.

Jis gyveno dideliame naujame name.

Kopė jiedu laiptais vienas šalia kito, ir jo ranka, suradusi kišenėje mažą prancūzišką raktelį, spūstelėjo jos alkūnę. Agutė šitą draugišką veiksmažodį paskatino santūria šypsena.

- Ką tu man turi pasakyti, Antanai?
- Ne tik pasakyti, bet ir parodyti.

Jis atrakino duris, įleido ją į vidų ir uždegė šviesą.

- Ne tam mudu tiek laukėme, kad pradėtume gyventi tuščioje vietoje. Žiūrėk! Čia viskas tavo. Teisingiau pasakius, mūsų abiejų. Taip.

Jai patiko kambarys ir nauji baldai. Ji vaikštinėjo, apžiūrinėjo, kai ką lietė ranka, bet visai neklausinėjo, kiek jam kas kainavo. Jie abu sustojo prie veidrodžio. Veidrodyje matėsi radijas, televizorius, raudonas fotelis ir iškėtota „Tiesa“ ant stalo. Tuojuo jiedu sės ir sutiks Naujuosius metus su šampano taurėmis rankose. Jų žvilgsniai susitiko. Agutė krūptelėjo ir pasitraukė toliau nuo veidrodžio. Kas jai? Ko išsigando? Bet jis nebus įkyrus ir neklausinės.

[...]

- Pasiuk, Antanai, man tą nuotrauką.
- Nori pasigrožėti savimi? Prašom.
- Taip.
- Tu man ją dovanojai tada, kai... Prisimeni?
- Taip, Antanai.
- O tuos rėmelius aš specialiai užsakiau tavo fotografijai ir paprašiau, kad inkrustuotų. Agutė ilgai žiūrėjo į savo nuotrauką.
- Patinka?

Ji linktelėjo galva.

- Bet kodėl tu verki? Čia viskas tavo. Aš gi jau sakiau.
- Aš taip sau, Antanai. Nekreipk dėmesio. Moteriškos ašaros pigios. Ar ne?
- Kaip kam...

Agutė pradėjo kūkčioti.

Iš kur visa tai? Tas liūdesys... O gal džiaugsmas? Ne, sielvartas.

Agutė nusišluostė ašaras ir drėgnomis akimis pažiūrėjo į jį.

Reikia ką nors jai pasakyti. Reikia.

– Agute, aš suprantu tavo jausmus. Nelengva atsisakyti įprasto gyvenimo. Šitą dalyką puikiai suprantu. Aš vyras, ir tai...

Agutė pradėjo balsu raudoti.

Ko ji verkia? Jis viską padarė, kad jiedviem būtų gera ir jauku. Tiesa, gal pavėluotai, bet viskas numatyta ligi paskutinės smulkmenos. Tad kas gi suspaudė jai širdį?

**2 tema: Išnagrinėkite Maironio eilėraščių *Vilnius*, atskleiskite jo idėjas atsižvelgdami į poeto kūrybos platesnį kontekstą.**

Maironis

**VILNIUS**

(prieš aušrą)

Antai pažvelki! Tai Vilnius rūmais  
Dunkso tarp kalnų plačiai!  
Naktis jį rūbais, tamsiais kaip dūmais,  
Dengia!.. Jis miega giliai!  
Kame tas garsas, kuriuo skambėjai?  
Kame galybė ir pranokėjai?  
Kur tavo, Vilniau, tie spinduliai,  
Kuriuos skleidei  
Lietuvai, mūsų tėvynei?

Negreit su saule išauš dar rytas!  
Miega aplinkui naktis.  
Tik kartais mėnuo, bailiai išvytas,  
Iš debesų tenušvis...  
Norėtum brangią išvysti pilį,  
Kur garsūs amžiai užmigę tyli,  
Kai Vilnius buvo mums kaip akis,  
Kai švietė jis  
Lietuvai, mūsų tėvynei.

Ko taip nuliūdai? Ko ant krūtinės  
Ašara krinta griaudi?  
Gailiesi, amžius didžius atminęs?  
Praeitį brangią liūdi?  
Žiūrėk, rytuose aušra jau teka;  
Pabudę paukščiai pagiriais šneka;  
Laikai juk mainos: slėgė pikti, –  
Nušvis kiti  
Lietuvai, mūsų tėvynei.

1892

Maironis, Vilnius. In: Maironis, Pavasario balsai, Vilnius, Vaga, 1976. P. 13–14.

**WYPRACOWANIE**

**na temat nr .....**

.....

.....

.....

.....

.....









**BRUDNOPIS**  
*(nie podlega ocenie)*